

Nejc Rožman Ivančič in Jelena Uršič, Gimnazija Nova Gorica

ŠKRABČEVE RAZGLEDNICE KOT PRIMER INTERDISCIPLINARNEGA DELA V GIMNAZIJI

Letos mineva 100 let od smrti jezikoslovca Stanislava Škrabca (1844–1918), ki je polna štiri desetletja deloval v frančiškanskem samostanu Kostanjevica pri Gorici. Gimnazija Nova Gorica se je na pobudo kostanjeviškega samostana in Slavističnega društva Nova Gorica v sklop prireditev in dejavnosti ob Škrabčevem letu 2018 vključila z interdisciplinarnim delom v okviru zunajšolskih dejavnosti. Projekt izdelave Škrabčevih razglednic sva podpisana zasnovala z dijaki 1. in 2. letnika, ki obiskujejo literarni krožek.

Interdisciplinarnost projekta temelji na nadpredmetnem povezovanju zunaj šolskega kurikula, saj dijaki v njem usvajajo tudi znanja in veščine, ki ne sodijo v učne načrte predmetov splošne in umetniške smeri gimnazijskih programov, zato pa so zanje in za vključenega učitelja izziv in priložnost za strokovni napredek. Poleg znanj, pridobljenih pri pouku likovne umetnosti in slovenščine, v projekt vključeni dijaki spoznavajo predvsem osnove grafičnega oblikovanja, in tiska, ki v gimnazijski učni načrt niso neposredno vključene; učijo se zapisovati besede v fonetični transkripciji, kar presega zahtevana znanja po gimnazijskem učnem načrtu za slovenščino, saj morajo v oglatem oklepaju z znakoma ' in : zaznamovati tudi mesto naglasa in dolžino naglašanih samoglasnikov.

Zamisel za izdelavo razglednic je dozorela pri šolskem literarnem krožku, kjer sva dijakom predstavila projekt »Škrabčevo leto 2018«, obrisno očrtala Škrabčevo bio- in bibliografijo ter predlagala razmišljanje v smeri literarno-likovnega izdelka, s katerim bi šola obeležila omenjeni jubilej. Format razglednice sva predlagala sama, njegovo vsebinsko in oblikovno podobo pa sva v dobršni meri prepustila možganski nevihti dijakov. Do končne rešitve smo prišli preko pogovora, ki sva ga usmerjala od konkretizacij vizualnih in literarnih idej do abstrahiranja. Začetni predlogi so se nama zdeli preveč poenostavljeni (npr. izdelava Škrabčevega portreta v silueti za naslovno stran ter besedila na temo ljubezni do materne jezika za vsebinsko stran razglednice). Razmišljali smo o pomenu Škrabčevega dela in naleteli na dejstvo, da ga bomo kot jezikoslovca, torej znanstvenika v vsakem primeru, težko približali mladim ter širši laični javnosti, medtem ko ga strokovnjaki gotovo že dovolj dobro poznajo in bi redukcija Škrabčeve osebnosti in dela na ikonizirano podobo pomenila precejšnjo banalizacijo.

Slika 1: Stanislav Škrabec (1844-1918), frančiškanski pater in jezikoslovec. Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Stani%C5%A0krabec#/media/File:Stanislav_%C5%A0krabec.jpg (17. 8. 2018).

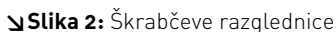
Spraševali smo se o tem, kaj je Škrabčevo bistvo, in dognali, da je to njegovo jezikoslovno delo, in sicer zlasti posvečanje problemom slovenske zborne izreke. Ta miselni preskok je kar sam od sebe pripeljal do abstrahirane rešitve, s katero smo bili zadovoljni: uporaba fonetičnega zapisa. Ta je že sama po sebi lahko likovno zelo privlačna in predstavlja šolski primer, kako mora oblika slediti vsebini v oblikovanju. Fonetični zapis je tako postal glavni vsebinski in komunikacijski element projekta ter glavno vodilo za oblikovanje, s čimer smo se dostojno poklonili znanstvenemu delu Stanislava Škrabca.

Treba je bilo samo še povezati tipografsko likovno rešitev z vsebinskim delom izdelka z imenom Škrabčeva razglednica. Misel na domoljubno poezijo, ki bi jo pisali dijaki, smo hitro opustili, saj se tematsko omejevanje pri ustvarjalnem pisanju v okviru literarnega krožka, ki ga podpisani profesor slovenščine vodim od šolskega leta 2008/2009, nikdar ni izkazalo za navdihujoče. Dijaki si krožek izberejo glede na lastne interese in obiskovanje ni obvezno, k preduram prihajajo, ker je delo pri krožku ustvarjalno in ni podrejeno pridobivanju faktografskega znanja, kar prevladuje pri pouku slovenščine. Tudi podpisana profesorica likovne vzgoje nisem videla kreativnega potenciala v vizualizaciji domoljubne tematike, ker bi to učinkovalo preveč na silo, navsezadnje pa Stanislav Škrabec prvenstveno ni bil literat, temveč jezikoslovec, tako da bi bilo vsakršno usmerjanje dijakov v povezavo književnosti z jezikoslovjem privlečeno za lase.

Tako smo sklenili, da bo vsebinski del Škrabčeve razglednice prepuščen svobodni literarni ustvarjalnosti dijakov, povezava pa bo v fonetičnem zapisu naslova njihovega literarnega izdelka na naslovni strani razglednice. Edina omejitev za dijake je bila enobesednost oz. vsaj kratkost naslova, da ga je bilo mogoče uporabiti kot oblikovno figuro primerne velikosti. Dijakom sva določila termin za oddajo literarnih izdelkov, primernih za tisk na razglednice, in jih vzpodbudila k samostojnemu poskusu zapisovanja naslovov v fonetični transkripciji, kar pa smo potem pri krožku preverili in po potrebi korigirali. Vsi oddani literarni izdelki dijakov so bili pesemska ali prozna besedila primerne dolžine, tako da dodatno omejevanje ni bilo potrebno. Še zadnji dodatek na vsebinski strani razglednice sva določila sama, in sicer kratek kolofon v drobnem tisku z navedbo, da so bile Škrabčeve razglednice izdelane v okviru Škrabčevega leta 2018 pri literarnem krožku Gimnazije Nova Gorica pod najinim mentorstvom. Tako sva poskrbela za kontekstualizacijo.

Oddane literarne prispevke smo z uporabo programa za grafično oblikovanje skupaj z dijaki pretvorili v predvideno obliko razglednice. Najprej smo digitalizirali fonetični zapis naslova z uporabo obstoječih znakov, manjkajoče pa smo sami dorisali z uporabo grafične tablice. Fonetičnemu opisu so dijaki dodali besedni oblak izbranih besed iz zapisa, ga pripravili v različnih tipografijah ter uredili v vizualno privlačno celoto, ki služi kot ozadje fonetičnemu zapisu, ta pa je glavni vsebinski in likovni poudarek. Dijaki so tako spoznali osnove vektorske grafike in osnovna pravila dela s tipografijo. Sodelovali so tudi pri tisku in obrezu nastalih razglednic.

Prve izkušnje grafičnega oblikovanja z računalniškimi programi pri dijakih niso v celoti potešile ustvarjalnih potreb, zato smo si kot nadgradnjo

Vizualni del projekta je zasnovan, tako da lahko sodelujoči dijaki izrazijo svojo kreativnost, hkrati pa imajo dovolj podpore mentorjev, da jim vizualna podoba ni v breme oz. da zanje ni preveč zahtevna, saj izdelki nastajajo pri literarnem krožku, ki sodi v zunajšolsko dejavnost po prosti izbiri dijakov. Literarno in likovno plat Škrabčevih razglednic bomo predstavili tudi v obliki razstave diptihov, dvodelnih slik, ki bodo obsegale dijaški literarni del in likovni grafični del. Škrabčev jubilej bomo tako dostojno obeležili z gimnazijskim prispevkom k počastitvi, ki jo koordinira odbor Škrabčevega leta 2018, sestavljen iz predstavnikov vseh pomembnejših kulturnih in izobraževalnih ustanov iz Mestne občine Nova Gorica.

POVZETEK

V članku predstavljava ustvarjanje Škrabčevih razglednic pri šolskem literarnem krožku kot primer interdisciplinarnega, tj. nadpredmetnega dela s pridobivanjem in uporabo jezikoslovnega, literarnovednega ter likovnega znanja v gimnazijskem programu.

Ključne besede: interdisciplinarno delo v gimnaziji, nadpredmetno znanje, glasoslovje, grafično oblikovanje, Škrabčeve razglednice, Škrabčevo leto

Viri in literatura

- Dabner, David, Calvert, Sheena, Casey, Anoki, 2010: *Graphic design school: The principles and practices of graphic design*. Hoboken: John Wiley & Sons.
- Erzetič, Blaž, Gabrijelčič, Helena, 2010: *3D od točke do upodobitve*. Ljubljana: Pasadena.
- Muck, Deja, Križanovskij, Igor, 2015: *3D tisk*. Ljubljana: Pasadena.
- Škrabec, Stanislav, 1994–1998: *Jezikoslovna dela*. 1–4. Ur. Jože Toporišič. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica.
- Tomšič Čerkez, Beatriz, Tacar, Barbara, 2010: *Likovne kuharije: Uporabne likovne tehnike*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Toporišič, Jože, 1996: Stanislav Škrabec: 1844–1918. *Dom in svet*. 9. 183–189.